

імені П. І. Чайковського **Д. В. Чамахуд**, наукового співробітника музею МТМКУ, кандидата мистецтвознавства **А. О. Кармазіна**, старшої наукової співробітниці державного архіву друку Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова» **Л. В. Дояр**, наукової співробітниці ВМФ НБУВ **І. В. Савченко**, наукової співробітниці ВМФ НБУВ, кандидатки педагогічних наук **І. В. Дубровіної**, молодшої наукової співробітниці ВМФ НБУВ **С. А. Літвінової**, молодшої наукової співробітниці ВМФ НБУВ **Є. В. Кожушко**, молодшої наукової співробітниці ВМФ НБУВ **О. А. Макогон** та ін.

Загалом, робота секції пройшла в атмосфері продуктивного діалогу та плідного обміну думками. Всі учасники зібрання одностайно висловились за подальшу співпрацю та спілкування, за створення спільних проєктів, побажали бібліотекам, архівним установам сил, наснаги, гідного фінансування для представлення своїх фондів у цифровому форматі на сайтах бібліотек, для якомога повнішого задоволення інформаційних потреб користувачів.

Лариса Івченко,

завідувачка відділу музичних фондів ІК НБУВ,
кандидатка мистецтвознавства

Людмила Руденко,

старша наукова співробітниця НБУВ,
кандидатка мистецтвознавства

Святе Письмо в українській рукописній та друкованій традиції: тиражування, рефлексії, інтерпретації. До 440-річчя виходу друком Острозької Біблії 1581 р.

6 жовтня 2021 р. в рамках Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами до – управління знаннями» у відділі стародруків та рідкісних видань Інституту книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського відбувся круглий стіл, присвячений 440-річчю виходу друком Острозької Біблії (1581). Тема, яка об'єднала учасників зібрання, – «Святе Письмо в українській рукописній та друкованій традиції: тиражування, рефлексії, інтерпретації».

Під час роботи круглого столу виступило вісім доповідачів, котрі поділилися з присутніми колегами своїми творчими напрацюваннями. Першою взяла слово завідувачка відділу стародруків та рідкісних видань Інституту книгознавства НБУВ, кандидатка історичних наук **Н. П. Бондар**. Вона наголосила на непересічності значення Острозької Біблії 1581 р., ювілей від часу публікації якої відзначається цього року на державному рівні. Попри увагу до визначної пам'ятки відчутний брак збереженої до сьогодні інформації про перших власників книги, коло її читачів, раннє сприйняття острозького тексту, історію його підготовки й друку. Дослідниця зупинилася на особливостях примірника Біблії з рукописними маргіналіями В. Зенковича Тихинського. Аналіз його читацьких нотаток разом з біографічними відомостями про дописувача послужив джерелом унікальної інформації про практичне освоєння повного тексту Святого Письма сучасником публікації, людиною світською, протестантського віросповідання, шляхтичем та

чиновником, котрий обіймав високі уряди в Речі Посполитій, а відтак, суттєво розширив уявлення про раннє коло читання Біблії 1581 р.

Старша наукова співробітниця відділу стародруків та рідкісних видань ІК НБУВ, докторка історичних наук **Т. Л. Вілкул** у своїй доповіді зупинилася на характеристиці рукописних маргіналій початку XVIII ст. у примірнику Острозької Біблії, виконаних у колі Йоаникія Сенютовича. Вона детально проаналізувала текстологію комплексу читацьких записів з Книги Буття, спробувала встановити джерела коментарів, якими стали польськомовні видання Святого Письма, прослідкувала особливості сприйняття та коментування автором окремих лексем складного церковнослов'янського тексту.

Обговорення біблійної тематики продовжила старша наукова співробітниця відділу стародруків та рідкісних видань ІК НБУВ, кандидатка філологічних наук **Н. В. Заболотна**, запропонувавши огляд видань стародрукованих Псалтирів, що походять із монастирських друкарень Почаєва і Унева. Дослідниця приділила увагу поширенню Псалтирів як літургійних видань і одночасно книг для навчання, а також окреслила географію побутування примірників з фондів НБУВ за провенієнціями та покрайніми записами. Що важливо, доповідь Н. В. Заболотної супроводжувалася демонстрацією багатого ілюстративного матеріалу, використаного при оформленні видань обох друкарень, що наочно продемонструвало самобутність пам'яток українського друкарства, які сприяли естетичному розвитку давніх читачів і донесли до нас світобачення митців XVII–XVIII ст.

Опісля слово взяла старша наукова співробітниця відділу стародруків та рідкісних видань ІК НБУВ, кандидатка історичних наук **Ю. К. Рудакова**. Вона презентувала слухачам інформацію про п'ять примірників різних видань Біблії з провенієнціями Сержа Лифаря у складі колекції Едуарда Фальц-Фейна, що зберігається у фонді відділу стародруків. Доповідачка засередила на особливостях примірника московської Біблії 1663 р., який у першій половині XIX ст. перебував у книгозбірні принца Августа Фредеріка, герцога Сассекського. Окрім того, присутнім було подано інформацію про примірники московської Єлизаветинської Біблії 1761–1762 рр., а також багатотомного двомовного нідерландського видання Біблії 1717–1721 рр., здійсненого на замовлення російського царя Петра I.

Стипендіат програми «Thesaurus Poloniae» (2021) Міністра культури і національної спадщини Республіки Польща, кандидат історичних наук **С. А. Волощенко** поінформував аудиторію про недавню історію віднайдення в колекції Бібліотеки князів Чарторийських у Кракові нових, досі невідомих науковій спільноті, фрагментів рукописного Христинопільського Апостола XII ст. Дослідник розповів про проведену атрибуцію аркушів унікальної, написаної на пергамені, пам'ятки шляхом їх ретельного текстологічного та кодикологічного аналізу.

У виступі молодшої наукової співробітниці відділу стародруків та рідкісних видань Інституту книгознавства НБУВ, кандидатки історичних наук **О. В. Петренко** йшлося про історію зачину друку синодальних перекладів біблійних текстів російською та іншими мовами у першій чверті XIX ст. на прикладі книг з колекції громадянського друку збірки НБУВ.

Старша наукова співробітниця того ж відділу, кандидатка філологічних наук **О. Ю. Курганова** організувала унікальну презентацію, за допомогою якої ознайомила учасників круглого столу з традицією художнього оформлення українських видань наперестольних Євангелій XVII–XVIII ст. За спостереженнями доповідачки, у композиції титульних аркушів, фронтиспісних гравюр та у текстах молитовних присвят біль-

шості видань Євангелій українських друкарень структуротвірну роль відіграє образ Ісуса Христа.

Робота круглого столу завершилася доповіддю наукової співробітниці відділу стародруків та рідкісних видань ІК НБУВ, кандидатки філологічних наук **О. В. Максимчук**. Дослідниця розглянула особливості застосування у творчості святителя Димитрія Туптала фігури антитези та апелювання автора до загальноєвропейської топіки на прикладі його пасійної (присвяченої Христовим страстям) проповіді.

Після завершення оприлюднення доповідей всі присутні мали змогу долучитися до екскурсії книжковою виставкою «Острозька Біблія 1581 р. в українській друкованій традиції», яку підготувала Н. П. Бондар. В експозиції можна було побачити різні примірники Острозької Біблії, зокрема і ті, що згадувалися у виступах, та окремі каталоги й дослідження з їхніми описами. На виставці експонувалися московські, київські, почаївські видання XVII–XVIII ст., кожне з яких різною мірою повторювало острозький оригінал, а також передруки Біблії 1581 р. у XIX–XX ст.

Із тезами заявлених виступів усіх учасників круглого столу можна ознайомитися за посиланням: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004116>

Надія Бондар,
завідувачка відділу стародруків та рідкісних видань
Інституту книгознавства НБУВ,
кандидатка історичних наук
Ольга Максимчук,
наукова співробітниця відділу стародруків та рідкісних видань
Інституту книгознавства НБУВ,
кандидатка філологічних наук

Книга на перехрестях спілкування

7 жовтня 2021 р. в рамках Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація: від управління ресурсами – до управління знаннями» за ініціативи Інституту бібліотекознавства НБУВ в гібридному форматі відбувся круглий стіл «Книга на перехрестях спілкування», присвячений комплексному обговоренню феномена книги та її перспектив в умовах тотальної цифровізації. У роботі круглого столу взяли участь провідні вітчизняні фахівці в галузі книгознавства і соціальних комунікацій: О. В. Воскобойнікова-Гузева, завідувачка кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка, докторка наук із соціальних комунікацій; Г. І. Ковальчук, директорка Інституту книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, докторка історичних наук, професорка; В. А. Маркова, завідувачка кафедри журналістики Харківської державної академії культури, членкиня Національної спілки журналістів України, докторка наук із соціальних комунікацій, професорка; Ю. М. Половинчак, керівниця Національної юридичної бібліотеки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, докторка наук із соціальних комунікацій; Г. В. Шемаєва, професорка кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету імені М. Є. Жуковсь-